

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин

Третяко В.В.

31 серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи критичного мислення

Назва дисципліни

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 052 Політологія

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Політологія

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗП.01.

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (цикл загальної підготовки)

Факультет міжнародних відносин

Кафедра філософії і політології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни	Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Кредити ЄКТС	Аудиторні заняття				Курсовий проєкт	Курсова робота	Залік	Іспит	
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття					Індивідуальна робота студента
Д	1	1	4	51	34		17		69			+	
З	1	1	4	12	6		6		108			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми

Програма складена

Підпис автора

канд. філос. н., доц. Я.В. Ювсечко

Вчений ступінь, звання, ініціали, прізвище автора

Схвалена на засіданні кафедри філософії і політології

Протокол від 25 серпня 2020 № 1

Зав. кафедри

Підпис

Н.К. Петрук

Ініціали, прізвище

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету міжнародних відносин

Голова вченої ради факультету

Підпис

В.В.Третяко

Ініціали, прізвище

2 Пояснювальна записка

Дисципліна «Основи критичного мислення» належить до обов'язкових компонентів загальної підготовки і займає важливе місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 052 «Політологія» за освітньо-професійною програмою «Політологія».

Пререквізити – вхідна дисципліна.

Кореквізити – філософія, загальна соціологія, політична журналістика та політична інформація.

Навчальна дисципліна забезпечує:

компетентності: здатність абстрактно мислити, бути критичним і самокритичним; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати інформацію з різних джерел з метою визначення стану політичної сфери життя суспільства, прогнозування та вироблення рекомендацій щодо реагування та впливу на суспільно-політичні події та формулювання комплексних аналітичних висновків.

програмні результати навчання: вміти критично мислити та застосовувати раціональну аргументацію в сфері професійної діяльності; здійснювати професійний пошук, оброблення та аналіз фактів, даних та іншої інформації з різних джерел; інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати інформацію з різних джерел, а також формулювати комплексні аналітичні висновки для визначення стану політичної сфери життя суспільства та для прогнозування і вироблення рекомендацій щодо реагування та впливу на суспільно-політичні події.

Мета дисципліни. Формування у студентів уявлення про предмет, структуру методологію та основні завдання релігієзнавства, відмінність його об'єкта вивчення від філософії, культурології, історії, психології, соціології тощо; підвищення загальноосвітнього рівня студентів щодо обізнаності із релігійними вченнями; демонстрація шляхів унеможливлення виникнення конфліктів на релігійному ґрунті; усвідомлення ролі релігії у формуванні смисложиттєвих орієнтацій людини, їх лінії поведінки та діяльності, в становленні і збереженні культури народів світу.

Предмет дисципліни. Закономірності, методи, форми, стратегії та процедури критичного мислення.

Завдання дисципліни. Надати знання про поняття, правила та форми критичного мислення, основні закони логіки. Навчити усвідомлювати співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення, пояснити значення неусвідомленого мислення. Надати інформацію про логічні помилки, когнітивні викривлення (евристичні помилки), вказати на шляхи їх уникнення. Окреслити маніпуляції та провокації, їх види та наслідки, маніпулятивні можливості медіа та маніпуляції в публічній політиці.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: розвинути здатність до абстрактного мислення, раціональної аргументації, аналізу та синтезу; застосовувати набуті знання для пошуку, оброблення та аналізу фактів, даних та інформації з різних первинних та вторинних джерел; мати здатність до аргументованого критичного огляду інформації; уміти оцінювати зміст, форму і стиль аудіовізуальної та друкованої інформації; уміти здійснювати перевірку та класифікацію джерел інформації; бути здатним критично оцінювати та аналізувати явища і процеси в соціально-політичному житті держави; давати аналітичну оцінку сучасним процесам розвитку суспільства; характеризувати інформацію на предмет доступності, цінності, змістовності, об'єктивності, адекватності, достовірності, точності, оперативності, надійності джерела тощо; бути здатним

до виявлення маніпулятивного контенту інформації, розпізнавати маніпулятивні та провокаційні медіаповідомлення; уміти розрізняти інформацію за рівнем впливу на особистість, аналізувати й оцінювати її.

3 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Навіщо нам критичне мислення	2	1	6	2	2	8
Тема 2. Піраміда логічних рівнів. Догматичне та критичне мислення	2	1	6			8
Тема 3. Критичне мислення: стратегії та процедури. Базова техніка критичного мислення	2	2	5			8
Тема 4. Поняття, правила та форми критичного мислення	2	1	6			8
Тема 5. Співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення	2	1	5			8
Тема 6. Логічні помилки. Когнітивні викривлення (евристики)	4	2	5	2	2	9
Тема 7. Евристична підміна питання. Евристика доступності	2	2	5			8
Тема 8. Операції мислення. Розвиток вміння обирати інформацію	4	2	5			9
Тема 9. Швидке та повільне мислення. Неусвідомлене мислення.	2	2	5			8
Тема 10. Медіаосвіта та медіаграмотність	2	2	6			2
Тема 11. Маніпуляції та провокації: види та наслідки. Маніпулятивні можливості медіа	4	2	5	9		
Тема 12. Маніпуляції в публічній політиці. Стереотипи. Наслідки стереотипізації та героїзації	4	2	5	9		
Тема 13. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій	2	1	5	8		
Разом за семестр	34	17	69	6	6	108

4 Програма навчальної дисципліни

4.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Навіщо нам критичне мислення Зміст і основні завдання критичного мислення. Методологічні та світоглядні установки розвитку критичного мислення. Функції критичного мислення. Літ.: [1, 2,].	2
2	Піраміда логічних рівнів. Догматичне та критичне мислення Мислення як предмет вивчення формальної логіки. Чуттєва і раціональна форма пізнання. Особливості абстрактного мислення. Мислення і мова. Сутність критичного мислення. Міркування і умовивід: їх визначення, структура, взаємозв'язок і специфіка. Літ.: [1, 2, 7, 8].	2
3	Критичне мислення: стратегії та процедури. Базова техніка критичного мислення Правильне міркування: проблема критеріїв правильності міркувань. Правильність / неправильність міркування й істинність хибність його складників. Правильні міркування з істинними засновками і висновками. Сумісні і несумісні міркування. Поняття про логічну помилку. Літ.: [1, 2, 6, 7, 8].	2
4	Поняття, правила та форми критичного мислення Поняття критичного мислення. Способи встановлення істинності висловлювань. Логічно не детерміновані і логічно детерміновані висловлювання. Форми мислення та форми істинних висловлювань. Літ.: [1, 2, 7, 8].	2
5	Співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення Мета та особливості наукового і фахового пізнання. Форми наукового пізнання: проблема та гіпотеза. Сутність гіпотези та її структура. Верифікація та фальсифікація. Співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення. Літ.: [1, 2, 7, 8].	2
6	Логічні помилки. Когнітивні викривлення (евристики) Аргументація і недемонстративні міркування, неповна індукція. Міркування за аналогією. Логічні помилки. Логічне доведення як частковий випадок аргументації. Види аргументації. Доказова та недоказова аргументація. Літ.: [1, 2, 4, 5, 7, 8].	4
7	Евристична підміна питання. Евристика доступності Евристична підміна питання: спрощене і приблизно відповідне за змістом. Евристика доступності: оцінка ймовірності шляхом надання більшої ваги поточній або легко згадуваній інформації, шляхи її подолання. Літ.: [1, 2, 4, 5].	2
8	Операції мислення. Розвиток вміння обирати інформацію Поняття як форма думки. Типологія ознак предмета. Обсяг поняття. Види понять. Логічні відношення між поняттями. Визначення логічної операції над поняттями. Обмеження і узагальнення понять. Структура операцій поділу поняття. Розчленування цілого на частини і класифікація. Види класифікації: природна і штучна. Літ.: [1, 7, 8].	4
9	Швидке та повільне мислення. Неусвідомлене мислення Неусвідомлені упередження, властивості інтуїтивного та усвідомленого	2

	мислення, роль емоцій в оцінних судженнях. Ухвалення рішень в умовах невизначеності. Літ.: [1, 6].	
10	Медіаосвіта та медіаграмотність Зміст і основні завдання медіаосвіти, її зв'язок із соціальною педагогікою, психологією, філософією, культурологією, іншими гуманітарними науками. Методологічні та світоглядні установки медіаграмотності. Функції медіаосвіти. Класифікація та функції сучасних медіа. Літ.: [2, 3].	2
11	Маніпуляції та провокації: види та наслідки. Маніпулятивні можливості медіа Визначення маніпуляції та провокації, їх види та наслідки. Види і функції засобів масової інформації. Дезорієнтація особистості як підґрунтя маніпуляції. PR-акції в засобах масової інформації. Гіперболізовані ознаки медіаповідомлень. Літ.: [2, 3, 5].	4
12	Маніпуляції в публічній політиці. Стереотипи. Наслідки стереотипізації та героїзації Маніпулювання як специфічна форма політичного впливу. Суть, зміст і функції політичного маніпулювання. Використання соціально-психологічних ефектів у політичному маніпулюванні. Принципи політичного маніпулювання. Типологія політичних маніпуляторів. Характерні риси та особливості типів політичних маніпуляторів. Об'єкти політичного маніпулювання. Механізми політичного маніпулювання. Методи політичного маніпулювання. Прийоми політичного маніпулювання. Формування стереотипів. Наслідки стереотипізації та героїзації. Літ.: [1, 2, 3, 5, 9].	4
13	Профілактика сучасних маніпулятивних технологій Найбільш поширені технології підсвідомого впливу. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій мас-медіа. Літ.: [1, 9].	2
Разом:		36

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
1	Навіщо нам критичне мислення. Догматичне та критичне мислення. Базова техніка критичного мислення. Поняття, правила та форми критичного мислення. Співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення. Літ.: [1-8].	2
2	Логічні помилки. Когнітивні викривлення (евристики). Операції мислення. Розвиток вміння обирати інформацію. Швидке та повільне мислення. Неусвідомлене мислення. Літ.: [1-8].	2
3	Медіаосвіта та медіаграмотність. Маніпуляції та провокації: види та наслідки. Маніпулятивні можливості медіа. Маніпуляції в публічній політиці. Стереотипи. Наслідки стереотипізації та героїзації. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій. Літ.: [1-9].	2
Разом :		6

4.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів *денної* форми навчання

№ п/п	Теми	Кількість годин
1	Навіщо нам критичне мислення Літ.: [1, 2,].	1
2	Піраміда логічних рівнів. Догматичне та критичне мислення Літ.: [1, 2, 7, 8].	1
3	Критичне мислення: стратегії та процедури. Базова техніка критичного мислення Літ.: [1, 2, 6, 7, 8].	2
4	Поняття, правила та форми критичного мислення Літ.: [1, 2, 7, 8].	1
5	Співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення Літ.: [1, 2, 7, 8].	1
6	Логічні помилки. Когнітивні викривлення (евристики) Літ.: [1, 2, 4, 5, 7, 8].	2
7	Евристична підміна питання. Евристика доступності Літ.: [1, 2, 4, 5].	2
8	Операції мислення. Розвиток вміння обирати інформацію Літ.: [1, 7, 8].	2
9	Швидке та повільне мислення. Неусвідомлене мислення Літ.: [1, 6].	2
10	Медіаосвіта та медіаграмотність Літ.: [2, 3].	2
11	Маніпуляції та провокації: види та наслідки. Маніпулятивні можливості медіа Літ.: [2, 3, 5].	2
12	Маніпуляції в публічній політиці. Стереотипи. Наслідки стереотипізації та героїзації Літ.: [1, 2, 3, 5, 9].	2
13	Профілактика сучасних маніпулятивних технологій Літ.: [1, 9].	1
Разом:		17

Перелік практичних занять для студентів *заочної* форми навчання

№ п/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Навіщо нам критичне мислення. Догматичне та критичне мислення. Базова техніка критичного мислення. Поняття, правила та форми критичного мислення. Співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення. Літ.: [1-8].	2
2	Логічні помилки. Когнітивні викривлення (евристики). Операції мислення. Розвиток вміння обирати інформацію. Швидке та повільне мислення. Неусвідомлене мислення. Літ.: [1-8].	2
3	Медіаосвіта та медіаграмотність. Маніпуляції та провокації: види та наслідки. Маніпулятивні можливості медіа. Маніпуляції в публічній політиці. Стереотипи. Наслідки стереотипізації та героїзації. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій.	2

Літ.: [1-9].	
Разом:	6

4.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з рекомендованих джерел інформації, підготовці до практичних занять, аналізі медіаконтенту, виконанні індивідуальних домашніх завдань тощо.

Обсяг самостійної роботи з дисципліни «Основи критичного мислення» становить 69 годин. Вона включає:

- опрацювання теоретичного матеріалу (конспекту лекцій, навчальної літератури);
- опрацювання додаткової літератури при підготовці до практичних занять;
- виконання домашніх завдань;
- підготовку до контрольних заходів.

Зміст самостійної роботи студентів *денної* форми навчання

Номер тижня	Тема заняття	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Навіщо нам критичне мислення	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	6
2	Тема 2. Піраміда логічних рівнів. Догматичне та критичне мислення	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
3	Тема 3. Критичне мислення: стратегії та процедури. Базова техніка критичного мислення	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
4	Тема 4. Поняття, правила та форми критичного мислення	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	6
5	Тема 5. Співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	6
6	Тема 6. Логічні помилки. Когнітивні викривлення (евристики)	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
7	Тема 6. Логічні помилки. Когнітивні викривлення (евристики)	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	6
8	Тема 7. Евристична підміна питання. Евристика доступності	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
9	Тема 8. Операції мислення. Розвиток вміння обирати інформацію	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	6
10	Тема 8. Операції мислення. Розвиток вміння обирати інформацію	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
11	Тема 9. Швидке та повільне мислення. Неусвідомлене мислення.	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
12	Тема 10. Медіаосвіта та медіаграмотність	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2

13	Тема 11. Маніпуляції та провокації: види та наслідки. Маніпулятивні можливості медіа	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	6
14	Тема 11. Маніпуляції та провокації: види та наслідки. Маніпулятивні можливості медіа	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю, виконання індивідуального завдання.	6
15	Тема 12. Маніпуляції в публічній політиці. Стереотипи. Наслідки стереотипізації та героїзації	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
16	Тема 12. Маніпуляції в публічній політиці. Стереотипи. Наслідки стереотипізації та героїзації	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	3
17	Тема 13. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка до усного опитування та поточного контролю.	2
Разом:			69

Зміст самостійної роботи студентів заочної форми навчання

Студенти *заочної* форми навчання виконують контрольну роботу, яка включає два теоретичних питання та одне практичне завдання. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожен студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, або в електронному освітньому ресурсі дисципліни в Модульному середовищі для навчання ХНУ.

5 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних і сучасних методів та технологій. Зокрема, під час лекції використовуються методи проблемного навчання та візуалізації для активізації пізнавальної діяльності студентів. Під час практичних занять застосовуються активні та інтерактивні методи навчання (зокрема, дискусії, навчальні ігри, розгляд ситуацій, практикування аналізу медіаконтенту тощо), які мають за мету набуття студентами практичних навичок та розвитку критичного мислення.

6 Методи контролю

Оцінювання студентів здійснюється у формах поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється впродовж семестру з метою оцінювання рівня засвоєння ними навчального матеріалу під час усіх видів навчальних занять. Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. Поточний контроль проводиться у формах усного та письмового опитувань, тестування, перевірки домашніх завдань та ін. Семестровий контроль проводиться у формі заліку, який виставляється в автоматизованому режимі за результатами поточного контролю з усіх видів навчальної роботи протягом семестру. Окремого підсумкового контрольного заходу не передбачено.

7 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Система оцінювання навчальних досягнень студентів базується на аналізі знань і практичних навичок та здійснюється відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх виконаних видів навчальної роботи з урахуванням вагових коефіцієнтів. Вагові коефіцієнти визначаються структурою дисципліни і важливістю окремих видів її робіт. Для практичних занять встановлюється обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні види контролю, зокрема: усне та письмове опитування на практичному або лекційному занятті, тестування, контрольна робота, перевірка домашніх практичних завдань. Оцінка на практичному занятті складається з таких елементів: знання матеріалу теми; вміння обґрунтувати думку та оперувати основними категоріями; рівень залученості до дискусій тощо. Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний відпрацювати у визначений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до закінчення теоретичного навчання у семестрі.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль
Опитування на практичних заняттях (мінімальна кількість оцінок – 3)	Індивідуальне завдання	Залік
ВК*: 0,7	0,3	за рейтингом

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота			Семестровий контроль
Опитування на практичних заняттях	Контрольна робота		Індивідуальне завдання	Залік
	Якість виконання	Захист		
ВК*: 0,5	0,1	0,1	0,3	за рейтингом

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Критерії оцінювання за видами робіт

Оцінювання усних та письмових опитувань на практичних заняттях і оцінювання контрольних робіт

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій оцінювання
Відмінно (5)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічно структуровану відповідь державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення контрольної роботи. Здобувач вищої освіти не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (4)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі;

	усвідомлено використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; відповідь грамотна, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (3)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (2)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Семестровий контроль (залік)

При проведенні семестрового контролю у формі заліку підсумкова оцінка з дисципліни виставляється, як правило, на останньому занятті за результатами поточного контролю з усіх видів навчальної роботи за умови повного виконання студентом програми дисципліни.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу.

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	<i>Відмінно</i> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		<i>Добре</i> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		<i>Добре</i> – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного

				матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	<i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

8 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Мислення як об'єкт вивчення логіки.
2. Поняття як форма мислення. Прийоми формування понять.
3. Зміст і обсяг поняття.
4. Формально-логічні відношення між поняттями за їх змістом і обсягом.
5. Види понять за змістом і обсягом.
6. Узагальнення і обмеження понять.
7. Визначення понять. Поділ понять.
8. Загальна характеристика судження. Судження, речення, висловлювання.
9. Прості судження, їх види.
10. Категоричні судження. Види категоричних суджень.
11. Відношення між судженнями, види суджень за кількістю і якістю.
12. Складні судження та їх види.
13. Умови істинності складних суджень (табличне визначення).
14. Відношення між судженнями за їх істинністю. Логічний квадрат.
15. Модальні судження.
16. Висловлювання як форма мислення.
17. Умовивід та його структура.
18. Види умовиводів.
19. Простий категоричний силогізм.
20. Умовивід із суджень з відношеннями.
21. Чисто умовні і умовно-категоричні умовиводи.
22. Індуктивні умовиводи.
23. Повна індукція.
24. Неповна індукція. Популярна індукція.
25. Роль аналогії у пізнавальному процесі
26. Сутність доведення.
27. Поняття спростування.
28. Правила доказового міркування.
29. Комунікація та її базові елементи.
30. Діалог та його види.
31. Запитання як різновид імперативу. Види запитань.
32. Відповідь та види відповідей.
33. Дискусія. Правила ведення дискусії.
34. Зміст і основні завдання критичного мислення.
35. Функції критичного мислення.
36. Чуттєва і раціональна форма пізнання.
37. Особливості абстрактного мислення.
38. Мислення і мова.
39. Сутність критичного мислення.
40. Міркування і умовивід: їх визначення, структура, взаємозв'язок і специфіка.
41. Правильне міркування: проблема критеріїв правильності міркувань.
42. Правильність / неправильність міркування й істинність хибність його складників.
43. Сумісні і несумісні міркування. Поняття про логічну помилку.
44. Поняття критичного мислення.
45. Способи встановлення істинності висловлювань.

46. Логічно не детерміновані і логічно детерміновані висловлювання.
47. Форми мислення та форми істинних висловлювань.
48. Співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення.
49. Мета та особливості наукового і фахового пізнання.
50. Форми наукового пізнання: проблема та гіпотеза. Сутність гіпотези та її структура.
51. Верифікація та фальсифікація. Співвідношення повсякденного, фахового та критичного мислення.
52. Аргументація і недемонстративні міркування, неповна індукція.
53. Міркування за аналогією. Логічні помилки.
54. Логічне доведення як частковий випадок аргументації. Види аргументації. Доказова та недоказова аргументація.
55. Евристична підміна питання. Евристика доступності.
56. Евристика доступності: оцінка ймовірності шляхом надання більшої ваги поточній або легко згадуваній інформації, шляхи її подолання.
57. Поняття як форма думки. Обсяг поняття. Види понять.
58. Логічні відношення між поняттями. Визначення логічної операції над поняттями.
59. Обмеження і узагальнення понять. Структура операцій поділу поняття.
60. Швидке та повільне мислення. Неусвідомлене мислення.
61. Неусвідомлені упередження, властивості інтуїтивного та усвідомленого мислення, роль емоцій в оцінних судженнях.
62. Ухвалення рішень в умовах невизначеності.
63. Зміст і основні завдання медіаосвіти, її зв'язок із соціальною педагогікою, психологією, філософією, культурологією, іншими гуманітарними науками.
64. Методологічні та світоглядні установки медіаграмотності.
65. Функції медіаосвіти. Класифікація та функції сучасних медіа.
66. Маніпуляції та провокації: види та наслідки. Маніпулятивні можливості медіа
67. Визначення маніпуляції та провокації, їх види та наслідки.
68. Види і функції засобів масової інформації.
69. Дезорієнтація особистості як підґрунтя маніпуляції. Гіперболізовані ознаки медіаповідомлень.
70. Маніпулювання як специфічна форма політичного впливу.
71. Суть, зміст і функції політичного маніпулювання.
72. Принципи політичного маніпулювання. Типологія політичних маніпуляторів.
73. Характерні риси та особливості типів політичних маніпуляторів.
74. Об'єкти політичного маніпулювання.
75. Механізми політичного маніпулювання.
76. Методи політичного маніпулювання.
77. Прийоми політичного маніпулювання.
78. Формування стереотипів. Наслідки стереотипізації та героїзації.
79. Профілактика сучасних маніпулятивних технологій
80. Найбільш поширені технології підсвідомого впливу.

9 Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Основи критичного мислення» в достатній кількості забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в модульному середовищі для навчання Moodle. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6859>.

10 Рекомендована література

Основна

1. Терно С. Критичне мислення – сучасний вимір суспільствознавчої освіти / С. О. Терно. – Запоріжжя: Просвіта, 2009. – 268 с.
2. Леонард Млодінов «Гнучкість. Пластичне мислення в епоху змін» - К.: КМ-Букс, 2019. (пер. Максим Гоцацюк).

3. Дмитро Кулеба «Війна за реальність. Як перемогти у світі фейків, правд і спільнот» - К.: Книголав, 2019.
4. Стівен Сломен, Філіп Фернбах «Люзія знання» (Yakaboo Publishing, 2018, пер. Мирослава Лузіна).
5. Георгій Почепцов «Когнітивні війни» - К.: Фоліо, 2019.
6. Даніель Канеман «Мислення швидке та повільне» (Thinking, Fast and Slow by Daniel Kahneman). – К., 2017.
7. Єришев А.О., Лукашевич М.П. Логіка: Курс лекцій. - 2-е вид., доп. і перероб. – К., 1999.
8. Конверський А.Є. Логіка. – К.: Український Центр духовної культури, 1999.
9. Бойко О.Д. Політичне маніпулювання. – К.: Академвидав, 2010. – 432 с.

Додаткова

10. Штернберг Р. Дж. Интеллект, приносящий успех / Штернберг Р. Дж. ; [пер. с англ.]. — Минск : Попурри, 2000. — 368 с.
11. Lipman M. Critical thinking: What can it be? / Matthew Lipman. — Institute of Critical Thinking. Resource Publication, 1988. — Series 1. — № 1. — 12 p.
12. Кові С. Р. 7 звичок надзвичайно ефективних людей / Стівен Р. Кові ; пер. з англ. О. Любенко. – 2-е стер. – Харків, 2016. – 384 с.
13. Боно Э. Развитие мышления : Три пятидневных курса / Боно Э. ; [пер с англ.]. — Минск : ООО «Попудри», 2005. — 128 с.
14. Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства: посібник для вчителя / Т. Бакка, О. Бурім, О. Волошенюк, Р. Євтушенко, Т. Мелешенко, О. Мокрогуз; За ред. В. Іванова, О. Волошенюк. – К. : ЦВП, АУП, 2016. – 243 с.
15. Панченков А. Дидактичні стратегії критичного читання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/technol/1125/>
16. Поль Р.У. Критическое мышление: Что необходимо каждому для выживания в быстро меняющемся мире [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://evolkov.net/critic.think/Paul.R/index.html>
17. Халперн, Д. Психология критического мышления [Электронный ресурс]. – Режим доступу: https://www.e-reading.club/bookreader.php/110655/Halpern_-_Psihologiya_kriticheskogo_myshleniya.html

11 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Електронна бібліотека університету.
Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/plage_lib.php.
3. Інституційний репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.